

Konsekvenser av flytting av oppdrettslokalitet Bugane på bestander av vill laks og sjørørret i Ramstaddalselva i Møre og Romsdal

Anders Lamberg

anders.lamberg@skandnat.no

Tlf.: 90 92 77 78

SKANDINAVISK
naturovervåking

1. Bakgrunn

Hofseth Aqua AS har i dag sju oppdrettstillatelser med 780 tonn biomasse pr lokalitet i Storfjorden i Møre og Romsdal. Det foreligger planer om å gå bort fra tre eksisterende lokaliteter og erstatte disse med to nye. En reduksjon i antall lokaliteter skal kompenseres ved å øke biomassen på eksisterende lokaliteter. De to nye lokalitetene er Urdaneset i Stranda kommune og Bugane i Sykkylven. I en uttalelse fra Fylkeskommunen i Møre og Romsdal (brev av 25.06,2021) blir en klarering av blant annet Bugane som ny lokalitet, vurdert til å kunne forbedre lokalitetsstrukturen i Storfjorden. Dette skal kunne gi bedre driftsforhold og kontroll på smittesituasjonen. Vurderingen er blant annet gjort med bakgrunn i rapport fra NTNU (2018) der strømningsforholdene i fjorden er målt og modellert.

Den nye lokaliteten, Bugane, ligger i utgangspunktet ca. 2 km fra Ramstaddalselva som har utløp i Ramstadvika. Ramstaddalselva som har 3,1 km lakseførende strekning, har bestander av både laks og sjøørret. Laksebestanden er ifølge vann-nett beskrevet som i «svært dårlig forfatning». Dette skyldes mange forskjellige påvirkninger over flere år. Det er satt i gang et reetableringsprosjekt for laks i vassdraget der fisk fra Aureelva (like vest for Ramstaddalselva) skal settes ut. Sjøørretbestanden blir karakterisert som hensynskrevende (www.lakseregisteret.no).

Tidligere behandlet dispensasjonssøknad for oppdrettslokalitet Bugane forutsetter beliggenhet ca. 2 km fra Ramstaddalselva. Etter en seinere teknisk vurdering er anbefalingen at anlegget blir plassert ca. 500 meter lenger mot vest og dermed nærmere elva. I en redegjørelse fra Fylkeskommunen i Møre og Romsdal der den nye lokaliseringen blir vurdert, blir det satt krav om en faglig vurdering av hvordan anadrom fisk kan bli påvirket av den nye plasseringen. I dette notatet blir det gjort en faglig vurdering utfra generell kunnskap om laksens og sjøørretens vandring i fjorder. Det er utenfor rammene av oppdraget å gjennomføre undersøkelser i det aktuelle fjordområdet rundt vassdraget.

2. Vurdering av ny lokalisering av Bugane

Vill laks og sjøørret fra Ramstaddalelva har ulikt livshistorie og dermed ulikt vandringsmønster i fjorden. Påvirkningen fra oppdrettsanlegget er potensielt knyttet til smitte av lakselus fra laksen i mærene, til villfisken. Den antatte ruta for laksen, etter

at den har vandret ut fra elva som smolt, er vestover mot havet. Det er i dette livsstadiet den er mest såbar for lakselusinfestasjon. Lus fra lokalitet Bugane vil kunne spre seg både innover og utover i fjorden, avhengig av sjøvannets strømningsretning. Dette kan variere gjennom året og med tidevannssyklusen. Om lakselus fra Bugane driver utover fjorden, vil trolig tettheten av denne parasitten avta jo lenger fra anlegget de driver. Men, en flytting av anlegget 500 meter fra opprinnelig lokalitet er så kort at det trolig ikke fører til et målbart økt smittepresset på utvandrende laksesmolt. Det samme gjelder for tilbakevandrende laks fra havet til Ramstaddalselva. Disse kjønnsmodne individene vil vandre opp i elva ved tilstrekkelig vannføring. Er det lav vannføring i perioder med lite nedbør, vil den voksne returenende laksen kunne oppholde seg i fjorden og være mer utsatt for lakselus. Denne situasjonen endres imidlertid trolig ikke om anlegget flyttes de angitte 500 meter.

Sjørreten oppholder seg i fjorden i gjennomsnitt ca. 60 dager (Lamberg m. fl. 2021). Dette er normalt i perioden fra midten av april til midten av august, der de største individene vandrer ut først og kommer tilbake først. De minste individene, sjørretsmolten, vandrer ut seinere og returnerer til ferskvann som ensomrig sjørreter, seinere enn de eldre og strørre individene. I små elver med lavt vannvolum om vinteren, vil kun de kjønnsmodne sjørretne vandre opp, for å gyte om høsten. De minste umodne vil trekke til en nærliggende vassdrag der det er mulig å oppholde seg om vinteren. Den utgytte sjørreten kan også flytte seg ut av elva etter gyting, om vannvolumet er for lite for vinteropphold. Sjørreten fra Ramstaddalselva vil trolig ha sin næringsvandring i sjøen i en avstand fra noen få kilometer (de minste individene) til over 40 km (Davidsen m. fl 2018 og Lamberg A. 2020). Det er ikke kjent om individene fra denne elva kun vandrer utover i fjorden, eller også innover. Telemetriundersøkelser (individer merket med hydroakkustiske sendere) fra andre fjorder viser oftest vandring både inn og ut av fjorden. En flytting av lokalitet Bugane vil derfor både ved opprinnelig lokalisering og ved ny lokalisering ligge i vandringsruta for sjørretene siden forskjellen mellom de to lokalitetene kun er 500 meter. Det er derfor ikke sannsynlig at smittepresset på sjørreten endres vesentlig ved den aktuelle flyttingen av Bugane.

3. Oppsummering

Generelt vil smittepresset av lakselus fra et oppdrettsanlegg på anadrom vill fisk øke jo nærmere anlegget er oppholdsstende for den ville fisken. Det er laksemolt og sjørretsmolt, de minste sjøvandrende individene, som er spesielt utsatt og blir mest

påvirket av lakselus. For de to alternative plasseringene av Bugane med henholdsvis 1,5 km og 2 km fra munningen av Ramstaddalselva, er det ikke sannsynlig at det er vesentlig forskjell i smittepress på den ville fisken mellom de to lokalitetene.

4. Litteratur

Daidsen J.G., Eldøy S.H., Sjursen A.D., Rønning L., Bordeleau X., Daverdin M., Whoriskey F. & Koksvik J.I. 2018. Marine vandringer og områdebruk hos sjøørret og sjørøye i Tosenfjorden. NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 8:1-84.

Lamberg A., Daidsen J.G. og Kielland Ø.N. 2021. Overvåking av laks, sjøørret og sjørøye i Åbjøra og Urvoldvassdraget 2015-2019. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2020-12: 1-68.

Lamberg, A. 2020. Videoovervåking av laks og sjøørret i Granvinsvassdraget i 2019. SNA-rapport 11/2020. 71 s.